

Bemærkninger til forslaget

Forfatterretten opstod oprindeligt, da bogtrykkerkunsten i det 15. århundrede vandt indpas som noget nymodens. Takket være indflydelsesrige pressionsgrupper med ordet i deres magt har forfatterretten siden da bredt sig uhyrligt. Udviklingen er havnet i et ophavsretssystem, som under nutidens tekniske forhold er stærkt generende for samfundets trivsel. Mens ingen har drømt om, at den asfaltarbejder, der har været med i et vejbyggeri, skulle kunne kræve afgift, hver gang en trafikant passerer hen ad den pågældende vej, har åndsarbejderne – til dels på internationalt plan – trumfet igennem, at de kan få deres arbejde betalt et væld af gange. Dette bevirker naturligvis, at deres arbejder ikke bliver nær så udbredte, som de eller ville have været. Mange brugere afskrækkes fra at benytte såkaldte åndsværker, når der skal betales ekstra eller ikke kan ændres i værket ud fra deres særlige behov. Da mange ophavsmænds mest betydelige interesse består i at få værket udbredt mest muligt, virker ophavsretsreglerne således ofte mest generende for ophavsmændene selv.

Nutidens tekniske udvikling var ikke foruddiskonteret, da nærsynede ophavsretsinteresseorganisationsrepræsentanter og begrebsjuristeridyrkere fik udviklet ophavsretten til dens nuværende monstrøse omfang. Forud for lovens to store revisioner (nr. 149 af 26. april 1933 og nr. 158 af 31. maj 1961) gik mange kompromiser, som gjorde lovsproget bevidst upræcist i forhold til de konflikter, som allerede dengang blev forudset. En sådan lovtækt er katastrofal, når den skal regulere helt nye og uforudsete situationer.

Det beror derfor ikke på nogen saglig samfundsmæssig afvejning, at vi har de generende restriktioner for eksempel vedrørende fotokopieringsteknikkens anvendelse, avisudklipskolportering, brugen af båndoptagere, edb-programmører, udsendelse af dåsemusik på hoteller, i stormagasiner og på arbejdspladser, variationsbred undervisningstilrettelæggelse, antenneforeningscopydanplagerier, Koda/Gramex, genudsendelsehonorarsystemet og begrænsninger i søfolks, grønlanderes og andres muligheder for at udnytte kassettefjernsyn eller kabel-tv. Tilsvarende juridiske pindehuggeri er åsagen til, at lokalra-

dioer, tv og radio har vanskeligheder med at få transmitteret de skatteyderbetalte forestillinger på Det Kgl. Teater, de traditionelle tre landsdelsscener og de yderligere teaterforestillinger, der gror op på grundlag af offentlig støtte. Tv-satellitælden er teknisk lige om hjørnet, men dette folkehverdagskæmpfremskridt kan sinkes i årevis af ophavsretssnørklerier. Hele videobranchens reaktion over for såkaldte »pirater«, herunder plejehjem, sygehuse og undervisningsanstalter, taler sit uhyggelige sprog om, hvordan ophavsretten misbruges i Johan schlüter-foreningens og andre bagstræveres samfundsfremskridtsforhindrende korstog. Edb-området har ofte vanskeligheder på de forskellige fronter. For eksempel fra programmørerne til chips-opfindelser (jf. industriministerens lovforslag nr. 28 af 14. oktober 1987, førstebehandlet den 28. oktober 1987, jf. Folketingstidende 1987-88, forhandlingerne sp. 899-904).

Landscentralen for Undervisningsmidler sletter hvert år for tusindvis af kroner av- og radioudsendelser produceret for Danmarks Radio af bl.a. Undervisnings- og Forskningsministeriet. Ikke fordi udsendelsernes indhold ikke længere kan bruges til undervisning, men fordi de ophavsretlige regler forhindrer, at de bruges længere.

Reglerne siger, at bånd skal slettes efter fire år.

Torben Ferslov Andersen oplyser herom i Politiken den 30. april 1982: »Det tager normalt 2-3 år, før et program er nået igennem til brugerne. Når så læren har fået indøvet programmet og har konstateret, at det kan bruges, skal det slettes.

Men sagen er endnu mere vanvittig. Mange af de pågældende programmer er slet ikke produceret herhjemme. De er lavet i udlandet og bearbejdet, såkaldt versioneret. Men når et sådant program er blevet »versioneret«, følger det ophavsretsreglerne. Men disse programmer er tilgængelige på andre måder. Måske har de været udsendt over svensk tv. Når så den lokale skolecentral har slettet båndet med den pågældende udsendelse, kan den bare ringe til et forlag i Sverige, der straks kan levere den samme udsendelse på svensk.«